של פרה משקל עשרה זוז ושל שעיר המשתלח משקל שני סלעים ושל מצורע משקל שקל. אמר ר' יוחנן פליגי בה ר"ש בן חלפתא ורבנן בפרה: חד אמר משקל עשרה וחד אמר משקל שקל וסימניך *אחד המרבה ואחד הממעיט אמר ליה ר' ירמיה מריפתי לרבינא לא בפרה פליגי אלא בשעיר המשתלח פליגי והדוא יומא נח נפשיה דרביא בר קיסי ואנחו בה סימנא רביא [בר] קיסי מכפר כשעיר המשתלח אמר ר' יצחק שתי שחיטות שמעתי אחת של פרה ואחת של פרו, אחת כשרה בזר ואחת פסולה בזר ולא ידענא הי מינייהו, [א] איתמר שחיטת פרה ופרו רב ושמואל: חד אמר פרה פסולה פרו כשרה וחד אמר *פרו פסולה פרה כשרה, תסתיים דרב הוא דאמר פרה פסולה *דאמר ר' זירא [א] שחיטת פרה בזר פסולה ואמר רב עלה אלעזר, וחוקה שנינו בה ורב מאי שנא פרה דכתיב אלעזר וחוקה, פרו נמי הא כתיב אהרן, וחוקה? *שחיטה לאו עבודה היא, אי הכי פרה נמי? שאני פרה *דקדשי בדק הבית היא, ולאו כל דכן הוא? אמר רב ששא בריה דרב אידי מידי דהוה אמראות נגעים דלאו עבודה היא ובעיא כהונה, ולשמואל דאמר פרו פסולה מאי שנא פרו דכתיב אהרן, וחוקה, פרה נמי הא כתיב אלעזר, וחוקה? שאני התם דכתיב ושחט אותה לפניו *שיהא זר שוחט ואלעזר רואה, ורב שלא יסיח דעתו ממנה ושמואל שלא יסיח דעתו מנא ליה? נפקא ליה ושרף את הפרה לעיניו ורב חד בשחיטה וחד בשריפה וצריכא: דאי כתב רחמנא בשחיטה משום דתחלת עבודה היא אבל שריפה אימא לא, צריכא ואי כתב רחמנא בשריפה משום דהשתא הוא דמתכשרא פרה, אבל שחיטה אימא לא, צריכא, למעוטי מאי-אילימא למעוטי [ג] אסיפת אפרה ומילוי מים לקידוש, למשמרת

של פרה משקל עשר זוז · דבעיא טובא: **של שעיר** · דבעיא חלוקה משקל שני סלעים ודייה בכך: **של מצורע** · דלא הא ולא הא סגי ליה בשקל: הכי גרסינן פליגי בה ר"ש בן חלפתא ורבנן בפרה: **וסימן** · שלא תטעה לומר שאחד היה אומר משקל שני סלעים משנה זו תהא לך סימן ששנינו (מנחות דף קי') אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים בסימן זה תזכור לומר שהאחד נתן בה שיעור המרבה מכוון והאחד נתן בה שיעור וקא ממעט מכוון אבל שיעור בינוני לא הוזכר כאן: **לא בפרה פליגי** · בלשון של פרה: **וסוף יומא** · דאיפליגי בה נח רביא בר קיסי · שם חכם: **מכפר** · מיתת צדיקים מכפרת כדאמר בעלמא (מועד קטן דף כח.) למה נסמכה מיתת אהרן לבגדי כהונה לומר לך מה בגדי כהונה מכפרין אף מיתת צדיקים מכפרת: **של פרו** · פר כהן גדול של יוה"כ: **אלעזר וחוקה** · אלעזר כתיב בה "ונתתם אותה אל אלעזר הכהן וגו'" (במדבר יט) וכתיב (שם) "זאת חקת התורה" וכל היכא דכתי' חוקה עיכובא הוא: **אהרן וחוקה** · דכתיב (ויקרא טז) "והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר וגו' ושחט את פר החטאת אשר לו וגו'" וכתיב באחרי מות בענינא (שם) "והיתה זאת לכם לחקת עולם לכפר על בני ישראל": **שחיטה לאו עבודה היא** · ולא קיימא חוקה אשחיטה: **שאני פרה דקדשי בדק הבית היא** · כלומר אין בה קדושת המזבח אלא קדושת דמים בעלמא שהרי שחיטתה בהר המשחה הלכך אין לך עבודות נאלקות בה וכל העבודות שוות בה: **ולא כל דכן הוא** · בתמיה אשחיטת פרו דקדושת הגוף היא לא כתיבא חוקה ואשחיטת פרה כתיבה חוקה ומיפסלא בזר: **אמראות נגעים** · דכתיב (ויקרא יג) "(כנגע נראה) והובא אל אהרן הכהן": **ושחט אותה לפניו** · מדכתיב "לפניו" מכלל דהשחיטה לאו אאלעזר קאי אלא ושחט אותה אחר לפני אלעזר: **ורב** · לעולם אלעזר שחטה ומאי "לפניו" שלא יסיח דעתו משמירתה: **דהשתא הוא דמתכשרא פרה** · שהרי כל עצמה אינה עשויה אלא לאפרה: **למעוטי מאי** · דלא פסיל בה היסח הדעת במעשה פרה: **אסיפת אפרה** · "ואסף איש טהור וגו'" (במדבר יט): **ומילוי מים** · לתת "לתוך אפר להזות: **לקידוש** · היא נתינת מים "על האפר ומערבן יחד: למשמרת

כי אתא רבין פירשה משמיה דר' יוחנן של פרה משקל י' סלעים · משום שובד אע"ג דר' יוחנן לא חייש לשובד כדאמר רבה תנאי היא דלר' יוחנן לית ליה שובד שמא רבין ס"ל כשיטיא דאביי דאמר כאן בקולחת כאן בכנפפת ואפי' לספרים דגרסי כי אתא רבין פירשה משמיה דר' יוחנן צריך לתרץ כן דמ"מ אליבא דר' יוחנן פירשה דאיהו אמר ג' לשונות שמעתי אי נמי י"ל ג' לשונות שמעתי דקאמר אליבא למאן דאית ליה שובד ושמעתי קאמר וליה לא סבירא ליה:

שחיטה לאו עבודה היא · בכל דוכתא פרש"י משום דכשירה בזר ותימה הוא דבפ"ק דזבחים (דף יד:) פריך והרי שחיטה דא"א לבטלה וכשירה בזר ומשני שחיטה לאו עבודה היא והשתא מה תשובה היא זו שהרי הקשה שהיה לה ליפסל בזר כיון דא"א לבטלה ופירש רבינו יעקב מאורלינ"ש דלאו עבודה היא דנוהגת אפי' בחולין וקשה א"כ מאי פריך עלה התם והאמר רב שחיטת פרה בזר פסולה בשלמא לפרש"י פריך שפיר אבל לפירוש רבינו יעקב מאי פריך נהי דשחיטת פרה פסולה בזר מ"מ לאו עבודה היא כיון דנוהגת נמי בחולין והיה נראה ליישב פרש"י כן ולפרש שחיטה לאו עבודה היא כיון דהוכשרו בה כל הפסולין ואפי' נשים ועבדים וטמאים מסתמא לא חשיבא עבודה לפני המקום מאיזה טעם שיהא או משום דנוהגת נמי בחולין או משום טעמא אחרינא והדר פריך מנא לך דלאו עבודה היא מדהוכשרו בה כל הפסולין והלא יש שחיטה שהיא פסולה בזר כגון שחיטת פרה ורבינו שמשון מפרש לאו עבודה דגבי קבלה בעינן שהמקבל יעמוד בפנים ובשחיטה אם עמד והושיט ידו לפנים ושחט כשר כדדרשינן בפרק כל הפסולין (שם דף לב:) בן הבקר לפני ה' והוא בעצמו הקשה לשמעון התימני דפליג התם ואמר שיהא ידיו של שוחט לפנים מן הנשחט מאי איכא למימר מיהו מצי למימר דאפי' לשמעון התימני שחיטה לאו עבודה היא שהרי בקדשי קדשים צריך שיעמוד המקבל בצפון כדדרשינן בפרק איזהו מקומן (שם דף מח.) מולקח לו יקח ובשוחט לא בעינן שיעמוד השוחט בצפון וכי פריך בפ"ק דזבחים (דף יד:) ובפ"ק דמנחות (דף ו:) והאמר רב שחיטת פרה בזר פסולה ומשני שאני פרה דקדשי בדק הבית היא תימה ליפרך מפרו של אהרן למאן דאמר פסולה בזר ולא הוה מצי לשנויי הכי ואמר לי מורי הרב ר' שמואל בר שלמה בשם הר' יוסף קלגון ז"ל דמהתם ליכא למיפרך דהתם לאו משום דעבודה היא דהא פסולה אפי' בשאר הכהנים אלא בכ"ג לחודיה אלא גלי רחמנא דבעינן בעלים מידי דהוה אסמיכה דלאו עבודה היא דבעינן בעלים:

שאני פרה דקדשי בדק הבית היא · והכי נמי אמרינן בפ"ק דזבחים (דף יד:) ובפ"ק דמנחות (דף ו:) ובפ"ק דשבועות (דף יא:) וקשה מכאן לפרש"י שפירש בריש פ' אין מעמידין (ע"ז דף כג: ושם) גבי ש"מ פרה קדשי מזבח היא דאי קדשי בדק הבית היא מי מיפסלא ברביעה אלא מעתה תיפסל ביוצא דופן אלמה תניא ופסולה ביוצא דופן ור"ש מכשיר אלא שאני פרה הואיל והמום פוסל בה דבר ערוה ועבודת כוכבים פוסל בה ופרש"י דלרבנן קדשי מזבח היא ולהכי מיפסלא ברביעה וביוצא דופן ולר"ש קדשי בדק הבית היא ולהכי לא מיפסלא ביוצא דופן והאי דמודה ר"ש דמיפסלא ברביעה משום דכיון דהמום פוסל בה דבר ערוה ועבודת כוכבים פוסלין בה וקשה לפי' דא"כ כל סתמי דהש"ס בכמה דוכתי דקאמר פרה קדשי בדק הבית היא כר"ש ולא כרבנן ושם מפורש ובפרק קמא דחולין (דף יא. ד"ה תפשת) בשמעתא דמנא הא מילתא דאזלי בתר רובא הארכתי:

למעוטי מאי אילימא למעוטי אסיפת אפרה כו' · תימה לי מאי קאמר למעוטי מאי וכי חובה הוא שיש לי למעט וליכא למימר משום דהוי שחיטה ושריפה שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין דאדרבה אין באין כאחד דהא מיצרך צריכי ונראה דע"כ היסח הדעת לא פסיל בכולהו דאי פסיל בכולהו מאי איצטריך למיכתב בשחיטה ובשריפה דלא אתו מהדדי ליכתביה גבי אסיפת אפרה או מילוי מימיה או באחת מן השאר שאינן תחילת עבודה ולא עבודה דהשתא הוא דמתכשרא פרה וניתו כולהו וניגמר מינה למאי הילכתא כתביה בתרתי שיש בכל חדא מילתא דחשיבותא אלא שמע מינה למעוטי עבודה שאין לה שום חשיבותא דלא פסל בה היסח הדעת והיינו דקאמר למעוטי מאי:

רבינו חננאל

ולנשחט (כנשחט) כנגד בית שחיטתו (קשר) [פי' דקשרו] גם בשעיר הנעשה בפנים לשון של זהורית בצוארו כנגד בית שחיטתו כמו של קשר בראש שעיר המשתלח או דילמא העמידו לנשחט כנגד בית שחיטתו' ופשטנה *קשר בצוארו של שעיר הנעשה בפנים · לשון של זהורית כו' פי' שירי לשון כגון שחלקו ונטל ממנו והנותר נקרא שירי לשון ופריק איבא כרכם בזנב הלשון כלומ' הלשון הזה הוא ארוך והקצר היוצא ממנו נקרא זנב ומחזיר וכורך בו · כי אתא רב דימי א"ר יונתן ג' לשונות של זהורית שמעתי והוא שכתוב בתורה ושני תולעת של פרה אחת ושל שעיר המשתלח אחת ושל מצורע אחת · של פרה שנאמר ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך אל תוך שרפת הפרה · של שעיר הא דתנן קשר לשון של זהורית בראש שעיר המשתלח · של מצורע שנאמר ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות ועץ ארז ושני תולעת ואזוב ואחת משקלה עשרה זוז ואחת משקלה ב' סלעים · ואחד משקלה שקל ואין לי לפרש מצאנו בתלמ' א"י כי עשרה זוזין הן ב' סלעים ומחצה וכך כתוב [שם] ר' שמואל בר נחמני בשם ר' יונתן ג' לשונות הן של שעיר בסלע של מצורע בשקל של פרה בב' סלעים · ר' חונייא דבית חוורן ר' אבא בר זבדא בש"ר שמעון בן חלפתא של פרה בב' סלעין ומחצה ואית דמפקין לה לישנא בעשרה זוזין חלוקת ר' שמעון בן חלפתא ורב' בתלמ' א"י **והיא ותנן בסוף כריתות המפריש ב' סלעים כו' עד לקח בהן ב' אילים לחולין אחד יפה ב' סלעים ואחד יפה עשרה זוז היפה ב' סלעים יקרב לאשמו והשני למעילתו כו' ופרשוה בגמ' דהאי עשרה זוז אינון ב' סלעים וחומשיהון והן ב' סלעים וחצי סלע ידוא חומשא מלבר · איתמר שחיטת פרה אדומה ושחיטת פר כ"ג ביוה"כ בזה פליגי רב ושמואל חד אמר פרה פסולה ופרו כשר · וחד אמר פרו פסול ופרה כשרה ואסיק' רב אמר שחיטת פר יוה"כ כשרה בזר דשחיטה לאו עבודה היא אבל שחיטת פרה בזר פסולה מ"ט אלעזר וחוקה כתיב בה אלעזר דכתיב ונתתם אותה אל אלעזר הכהן והוציא אותה אל מחוץ למחנה ושחט אותה לפניו ואע"ג דשחיטה בכל

*) אולי צ"ל דקשרו קשר גם בצוארו וכו' · **) אינו מובן ואולי צ"ל ונחלקו ר' שמעון בן חלפתא ודבר פלוגתי' בתלמוד א"י הוא בתוספתא מלבד דתנן בריש כריתות וכו' ·

עין משפט נר מצוה

יד א מיי' פ"ג מהלכות פרה הלכה ב:

טו ב מיי' פ"ג מהלכות עבודת יום הכפורים הלכה ד:

טז ג מיי' פ"א מהל' טומאת צרעת הלכה א סמג עשין רלו רלז:

יז ד מיי' פ"א מהלכות פרה הלכה יא וס"ד הלכה יז:

מסורת הש"ס

[ברכות ה: יח. שבת ע. שבועות טו. מנחות קי.]

[יבמות לג:]

מנחות ו: זבחים יד: סח: ע"ש

[זבחים יד: סח: מנחות ה. ו:]

[ע"ז כג: שבועות יא: זבחים יד: סח: מנחות ו: בכורות כה. תמורה כ.]

◆◆◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' דאמר ר' זירא · נ"ב אמר רב:

[ב] שם אילימא למעוטי מלוי מים וקידוש למשמרת למי נדה כתיב אלא למעוטי אסיפת אפרה והשלכת עץ כו' כצ"ל:

[נ"ל לתוכה]

[ועי' תוספות לקמן מג. ד"ה הכל כשרין כו']

◆◆◆

הגהות מהר"י לנדא

א] גמרא איתמר שחיטת פרה ופרו · מיי' פ"א מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ב:

תוספות ישנים

באגודה אחת · פירש ה"ר יוסף לפי שהן דברים קטנים ויחדו מצוה הוא זה וריב"א פי' שמא ילפינן מאגודת אזוב דמצרים לקיחה לקיחה כי התם דכתב ולקחתם לכם אגודת אזוב כדילפינן נמי בסוכה (דף יא:) גבי לולב לקיחה לקיחה מהתם: ושל שעיר המשתלח משקל שני סלעים · תימה אי טעמא משום דבעי חלוקה בשני [שקלים] סגי דהא במצורע לא בעינן אלא שקל ובמה גמרא גמר לה דבעינן הכי: **חד** אמר משקל שקל · דס"ל דלא בעינן כובד וא"צ בעינן כובד סגי ליה בהכי: **בשעיר** המשתלח פליגי · תימה הכא נמי מ"ט דמ"ד (ארבעה) [עשרה] זוזים כי למה צריך כל כך אי משום חלוקה בשני שקלים סגי כדפרישית לעיל וכהא איכא למימר דפשיטא ליה דמשום פרסומי ניסא שמלבין צריך יותר: **רביא** בר קיסי מכפר כשעיר המשתלח · אין זה סימן גמור דה"נ הוה מצי למימר כפרה אדומה דאמרינן במועד קטן (דף כח.) למה נסמכה פרשת מיתת מרים לפרשת פרה אדומה מה פרה אדומה מכפרת אף מיתת צדיקים מכפרת אלא זה היה יודע שהיו אומרים כשעיר המשתלח ועוד כי שעיר המשתלח כל עיקר לכפרה אבל פרה עיקרה לטהרה נאמרה: **אחת** כשרה בזר ואחת פסולה בזר · וה"ה נמי בכהן הדיוט דכיון דאלעזר וחוקה כתיב בפרה ואהרן וחוקה ביוה"כ דכהן הדיוט פסול והא דנקט פסולה בזר משום דנקט זר גבי כשרה נקטיה גבי פסולה א"נ בזר אלאם קאמר והכי אמרינן בס"פ ד' אחין בשמעתא דזר ששימש בשבת קאמר יש כאן משום זרות כו' ומוקי לה בשחיטת פרו של אהרן כמ"ד שחיטת פרו בזר פסולה והא זר קאמר ומשני זר אלנו קאמר: **שחיטת** פרה בזר פסולה · נראה דבעיא נמי בגדי כהונה כשאר עבודות ולמאן דמכשיר שחיטת פרה בזר לא תקשי מדתנן במסכת פרה (פ"ד מ"א) שחטה שלא בכ"ג פסולה ור' יהודה מכשיר משמע דאפילו מאן דמכשיר לא מכשיר אלא בכהן הדיוט דמצינו למימר דר' יהודה מכשיר אפילו בזר דלאו עבודה היא: **שאני** פרה דקדשי בדק הבית היא · מכאן קשה לרבי על הא דאמר במסכת ע"ז בפרק אין מעמידין (דף כג:) ש"מ פרה קדשי מזבח היא דאי קדשי בדק הבית מי מיפסלא ברביעה ומשני שאני פרה דחטאת קרייה רחמנא אלא מעתה תיפסל ביוצא דופן אלמה תניא ור"ש מכשיר משמע שר"ל אלא מעתה דפסלה פרה ברביעה מטעמא דחטאת קרייה רחמנא תיפסל ביוצא דופן אפילו לר"ש דמסתמא לא פליג בהך דרשא על רבנן דבשלמא אי אמרת קדשי מזבח היא מצינו למימר דפליג ר"ש ולית ליה קדשי בדק בית היא אלא כיון דאמרי חטאת קרייה רחמנא תיפסל ביוצא דופן

מבנה
ר' יוחנן / ר' ירמיה אמוראי
במה חולקים
ר"ש חלפתא ורבנן
בפרה - או - בשעיר המשתלח בזמן
משקל הלשון זהורית
עשרה - או - שקל
נושא
שחיטה בזר
א) פרו של כ"ג
ב) פרה אדומה
מבנה
בידוע
שיטות רב ושמואל מחלוקת
נושא
היסח הדעת בפרה אדומה
מבנה
[illegible]